

TALOUSARVIOALOITE 702/2004 vp

Määrärahan osoittaminen erityisopettajien kouluttamiseen

Eduskunnalle

Suomen koulutuspolitiikan keskeinen tavoite on koulutustason kohottaminen. Siihen on pyritty laajentamalla systemaattisesti koulutuspalveluja, nostamalla asteittain opetussuunnitelmien tasoa ja lisäämällä koulutusjärjestelmän joustavuutta. Parempiin tuloksiin pääsemiseksi pitää ottaa huomioon oppilaiden yksilölliset erot, jolloin keskeisintä on, että opetus voidaan järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Yleisopetuksen keinot eivät aina kuitenkaan riitä kokonaisten ikäluokkien oppilaiden erilaisen tarpeiden ja edellytysten huomioon ottamiseen. Silloin tarvitaan erityisopetusta.

Perusopetuslain mukaan oppilailla on oikeus oppimista tukevien palvelujen saantiin. Perusopetuslaki sisältää säännöksiä oppilaiden edellytykset ja olosuhteet huomioon ottavista erityisistä opetusjärjestelyistä, joiden avulla pyritään poistamaan oppimisen esteitä ja tukemaan oppilaan yksilöllistä kehitystä. Tavallisimmin tätä ns. osa-aikaista erityisopetusta annetaan puhe-, lukemis- ja kirjoittamishäiriöisille oppilaille. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa myös oppilaille, joilla on lieviä oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa. Osa-aikaisesta erityisopetuksesta huolehtivat opettajat, joilla on opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu erityisopettajan kelpoisuus.

Näiden oppimista tukevien palvelujen saaminen on vaikeutunut erityisopettajapulan vuoksi. Opetushallituksen laskelmien mukaan Suomen hiukan yli 4 500 erityisopettajan virasta 28 pro-

senttia on epäpätevissä käsissä. Heikoimmassa asemassa ovat ns. sosiaalisesti sopeutumattomat oppilaat, sillä heidän opettajistaan vain puolet on päteviä. Nykyisin yli 90 000 oppilasta saa erityisopetusta peruskoulussa. Tilanne näyttäisi tulevaisuudessa yhä vain pahenevan, sillä lasten oppimishäiriöt ja niiden tiedostaminen yhä lisääntyvät. Lisäksi erityisopettajapula tulee vielä pahemmaksi, kun suurten ikäluokkien erityisopettajat lähivuosina lähtevät eläkkeelle. Alan koulutusmääriä ei ole tarvetta vastaavasti lisätty, vaikka pula on ollut tiedossa jo pitkään.

Suurimmaksi lähitulevaisuuden ongelmaksi nousevat erityisesti keskuksien ulkopuoliset koulut, joihin on ollut nytkin jo suuria vaikeuksia saada päteviä erityisopettajia. Tulevaisuudessa pelkään tilanteen pahenevan siihen pisteeseen, että sinne ei saada palkatuksi ollenkaan erityisopettajia, kun heitä ei enää tahdo löytyä edes etelän kasvukeskuksiin. Kysymys on siis koulutus- ja sosiaalipolitiikan lisäksi myös aluepoliittinen.

Erityisopettajien koulutusta pitää lisätä, mutta senkään avulla ei ehditä vastata erityisopettajien pulaan kuin vasta viiveellä. Nyt yliopistoissa ollaan laajentamassa opettajankoulutusta, ja eräänä painopistealueena tässä on erityisopettajakoulutus. Valmiita ammattilaisia saadaan näin töihin kuitenkin aikaisintaan 4—5 vuoden kuluttua.

Tarvitaan siksi nopeampaa poikkeuskoulutusta, jota järjestetään nyt esimerkiksi Turussa, mutta siellä koulutettavien määrät pitäisi kaksinkolminkertaistaa, että pulaa pystyttäisiin edes jotenkin helpottamaan. Tätä tietä valmistuu nykyisel-

lään vuodessa vain reilut parikymmentä erityisopettajaa, eikä se riitä alkuunkaan lähivuosien pikaiseen tarpeeseen.

Kunnat ovat nyt helisemässä yrittäessään löytää päteviä erityisopettajia. Ongelmat ovat kestäneet jo vuosia, mutta tulevana vuosina tilanne on selkeästi pahenemassa. Jos aloitusmääriä saataisiin muutamaksi vuodeksi poikkeuskoulutuksella lisättyä esimerkiksi 150—250 oppilaalla, pa-

hinta erityisopettajapulaa voitaisiin siten helpottaa. Tämä on välttämätöntä, jotta voimme puhua koulutuksellisesta tasa-arvosta maassamme.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2005 talousarvioon momentille 29.10.21 lisäyksenä 2 000 000 euroa erityisopettajien kouluttamiseen.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 2004

Leena Rauhala /kd